

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 25/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av ungdomslagen samt 5 § i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret

Till kulturutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 februari 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av ungdomslagen samt 5 § i lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret (RP 1/2010 rd) till kulturutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till kulturutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Tuula Lybeck och konsultativ tjänsteman Jaana Walldén, undervisningsministeriet
- specialmedarbetare Leena Vettenranta, justitieministeriet
- professor (emeritus) Teuvo Pohjolainen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— professor Olli Mäenpää.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i ungdomslagen och lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret. Målet är att förbättra de ungas möjlighet att få offentliga tjänster som de behöver.

I ungdomslagen tas in bestämmelser om ett förfarande för att utveckla det sektorövergripande samarbetet mellan lokala myndigheter. I arbetet deltar företrädare för undervisningsväsendet, social- och hälsovårdssektorn, ungdomsväsendet samt arbets- och polisförvaltningen. Även övriga myndigheter, så som försvarsförvaltningen, kan vid behov höra till nätverket. Nätverket samlar in information om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor och bedömer deras

situation i syfte att stöda beslutsfattandet och planerna på lokal nivå.

I ungdomslagen ingår dessutom bestämmelser om uppsökande ungdomsarbete, där syftet är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa de unga att anlita tjänster och annat stöd som främjar deras uppväxt och självständighetsprocess och möjligheter att få utbildning och komma in på arbetsmarknaden. Vid behov kan kommunen ordna uppsökande ungdomsarbete.

Vissa myndigheter ska trots bestämmelserna om sekretess lämna ungdomars identifierings- och kontaktuppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet för att den unga ska kunna nås och erbjudas stöd i ett tidigt skede.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2010.

I motiven till lagstiftningsordningen granskas utlämnandet av uppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet mot bakgrund av 10 §

1 mom. i grundlagen. Skaffandet av tjänster inom det uppsökande ungdomsarbetet av samfund som producerar tjänster för unga granskas mot bakgrund av 124 § i grundlagen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Skyddet av personuppgifter

I 7 c § i ungdomslagen föreslås bestämmelser om skyldighet att lämna ut uppgifter för uppsökande ungdomsarbete. Utan hinder av bestämmelserna om sekretess ska utbildningsanordnare, försvarsmakten och civiltjänstcentralen, i de situationer som preciseras i lagen, lämna ut en ungs persons identifierings- och kontaktuppgifter till hans eller hennes hemkommun.

Grundlagsutskottet har bedömt myndigheters rätt att få och skyldighet att lämna ut uppgifter med avseende på skyddet av privatliv och personuppgifter i 10 § i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet (GrUU 23/2006 rd).

Innehållet i de personuppgifter som lämnas ut definieras exakt i lagförslaget så att de gäller en ungs persons identifierings- och kontaktuppgifter. De är i allmänhet inte sekretessbelagda men kan enligt 24 § 1 mom. punkt 31 i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i enskilda fall vara sekretessbelagda. Med hjälp av personuppgifterna kan man kontakta de unga som hotas av marginalisering och erbjuda dem offentliga tjänster och annat stöd som de behöver. Bestämmelserna är inget problem med avseende på 10 § 1 mom. i grundlagen.

De som är skyldiga att lämna ut uppgifter har fastställts exakt i 2 mom. 1—3 punkten. Enligt 4 mom. kan också andra myndigheter utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna ut ovan nämnda uppgifter till den ungs hemkommun för det uppsökande ungdomsarbetet, om myndigheten utifrån tillgänglig information samt med beaktande av den ungs situation och stödbehov

som helhet bedömer att han eller hon utan dröjsmål är i behov av tjänster och annat stöd. Utskottet påpekar att rätten att lämna ut uppgifter utsträcks till ett ganska omfattande myndighetsfält. För skyddet av personuppgifter är det bättre att rätten att lämna ut uppgifter begränsas och preciseras exempelvis genom att myndigheterna förutsätter att de har rätt att få uppgifter om den unge. Den som lämnar ut uppgifter ska enligt 7 c § 5 mom. underrätta en ung person och vårdnadshavaren för en minderårig om saken. Utskottet menar att det är viktigt med tanke på skyddet av personuppgifter att en person på förhand informeras om att uppgifter om honom eller henne kan lämnas ut (GrUU 14/2002 rd). Bestämmelsen bör därför kompletteras med omnämnanden av detta.

Inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet får enligt 7 d § 1 mom. uppgifter som inkommit i samband med arbetet samköras eller annars behandlas. Enligt motiven utgör personuppgifterna det uppsökande ungdomsarbetets kundregister. Utifrån paragrafens 2 mom. får uppgifter om en ung person lämnas ut till andra myndigheter endast med den unga personens samtycke. Om den unga personen är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke.

Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett det viktigt med tanke på skyddet av personuppgifter att det föreskrivs åtminstone om registrerings syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna användningsändamålen, inklusive om uppgifterna kan lämnas ut, förvaringstiden och rättssäkerheten för de registrerade. Regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska dessutom vara omfattande och detaljerad (GrUU 14/2002 rd, GrUU 27/2006 rd). Kravet på bestämmelser i lag gäller också möjligheten att

överlåta uppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd).

Inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet får enligt 7 d § 1 mom. uppgifter som inkommit i samband med arbetet samköras eller annars behandlas "i syfte att identifiera unga som är i behov av stöd och för skötseln av uppgifter enligt denna lag". I ungdomslagen finns bestämmelser om uppsökande ungdomsarbete och dessutom bl.a. om statens och kommunernas ungdomsarbete och -politik. De uppgifter som avses i lagen är således betydligt mera omfattande än det uppsökande ungdomsarbetet. Utskottet anser att syftet för behandlingen av personuppgifter bör preciseras så att det endast gäller uppgifter inom det uppsökande ungdomsarbetet.

Enligt 7 d § 2 mom. förslaget till ungdomslag ska uppgifterna förstöras omedelbart när de inte längre är nödvändiga för skötseln av uppgiften. Förvaringstiden för personuppgifterna förblir därmed i viss mån oklar, men är med beaktande av innehållet i personuppgifterna och det uppsökande ungdomsarbetets karaktär tillräckligt exakt. Dessutom begränsas förvaringstiden av att ungdomslagen endast tillämpas på personer under 29 år.

Tystnadsplikt

Enligt 7 d § 3 mom. förslaget till ungdomslag får den som arbetar med det uppsökande ungdoms-

arbetet inte yppa för utomstående vad han eller hon i samband med skötseln av uppgifterna har fått veta om den unges personliga förhållanden och ekonomiska situation. Enligt motiven är meningen med bestämmelsen att förtydliga tystnadsplikten i de situationer, där kommunen skaffar tjänster för det uppsökande ungdomsarbetet från en utomstående.

Föremålet för tystnadsplikten motsvarar till sitt innehåll till vissa delar 24 § 1 mom. punkt 23 och 32 i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) som stiftades med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 43/1998 rd). Bestämmelserna är alltså inget problem med avseende på offentlighetsprincipen i 12 § 2 mom. i grundlagen.

Tystnadsplikten som den person har som har hand om det uppsökande ungdomsarbetet, liksom även sekretesskyldigheten, följer av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Om en specialbestämmelse är nödvändig i det här sammanhanget bör innehållet kompletteras. Med tanke på skyddet av privatlivet är förslaget bristfälligt till exempel vad gäller hälsouppgifter och förmåner och stödåtgärder till de unga.

Utlåtande

Utskottet föreslår

att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

GrUU 25/2010 rd — RP 1/2010 rd

Helsingfors den 18 maj 2010

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent
Elisabeth Naucmér /sv
Ville Niinistö /gröna
Johanna Ojala-Niemelä /sd

Veijo Puhjo /vänst
Tuulikki Ukkola /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv
Ilkka Viljanen /saml
Antti Vuolanne /sd
ers. Juha Hakola /saml
Johannes Koskinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.